

PRÍHOVOR

Vážené dámy, vážení páni!

Som veľmi rád, že už po druhý krát môžem na úvod „Celoslovenského seminára pre učiteľov 2008“ povedať niekoľko slov.

Po prvé, čo najsrdečnejšie Vás vítam v mene riaditeľa Astronomického ústavu SAV v Tatranskej Lomnici, Doc. RNDr. Jána Svoreňa, DrSc., na pôde ktorého sa seminár koná. Vítam Vás aj v mene organizačného výboru seminára, ktorý vedie RNDr. Ján Rybák, CSc. Ďalej Vás vítam v mene vedenia KC ACADEMIA, a ako vedúci projektu LPP-0146 „Stretnutia s vesmírom“, ktorý financuje Agentúra na podporu výskumu a vývoja, aj v mene svojom. „Celoslovenský seminár pre učiteľov 2008“ je pokračovaním podobného seminára, ktorý sme organizovali v roku 2007. Koná sa v prekrásnom prostredí Vysokých Tatier, na začiatku novej zimy a verím, že tento pracovný seminár bude pre Vás, ale hádam aj pre nás, úspešný v mnohých smeroch. Tohtoročný seminár sa koná v predvečer Medzinárodného roka astronómie 2009 (IYA 2009), cieľom ktorého je ukázať postavenie Zeme a ľudstva vo Vesmíre, vlastným pozorovaním odhaľovať krásy dennej a nočnej oblohy, vzbudiť záujem mladej generácie o astronómiu a zdôrazniť význam astronómie pre ľudstvo.

Medzinárodný rok astronómie je akciou Medzinárodnej astronomickej únie, ktorej členom je aj Slovenská republika, a koná sa pri príležitosti prvého pozorovania hviezdnej oblohy ďalekohľadom, ktoré uskutočnil Galileo Galilei v roku 1609. Koordinátorom tejto akcie na Slovensku je Astronomický ústav SAV.

Ak som v minulom roku vo svojom príhovore uviedol, že 50. výročie vypustenia Sputnika 1 sa považuje za začiatok kozmickej éry, za veľké víťazstvo ľudského umu, keď človekom vyrobené teleso prekonalo zemskú gravitáciu a vyletelo do kozmu, tak vynájdenie ďalekohľadu otvorilo cestu pre detailné poznanie vesmíru a telies v ňom sa nachádzajúcich. Ďalekohľad znamenal a znamená obrovský pokrok a možno by sme jeho vynález mohli porovnať s vynájdením kolesa Sumermi. Dnes pomocou ďalekohľadov a citlivých detektorov sa pozeráme nielen na detaily na jednotlivých planetách, ale dokážeme sa pozrieť aj do centra našej Galaxie, či hľadať planéty mimo Slnecnej sústavy. Z malého „kukátka“, ktorým Galileo okrem iného objavil 4 mesiace Jupitera, sme sa prepracovali k ďalekohľadom o priemere 10 metrov a kombináciou so signálom z menších ďalekohľadov, napr. s priemerom zrkadiel 8 metrov, dokážeme pomocou matematiky a techniky vytvoriť ďalekohľad s efektívnym priemerom 16 metrov. Získané výsledky prekračujú rámec všetkých očakávaní a nielen astronomického výskumu.

Naši kolegovia a priatelia sa Vám pokúsia priblížiť najnovšie poznatky, ktoré pribúdajú tak rýchlo, že ich niekedy nestačia sledovať ani sami odborníci. Takto získané poznatky v niektorých prípadoch zásadným spôsobom menia doterajšie predstavy o vesmíre a v ňom sa nachádzajúcich telesách. A samozrejme, slúžia aj ľudstvu. Z mnohých by som uviedol kozmickú navigáciu lietadiel, lodí a áut, kozmické počasie a pod.

Po druhé, každá konferencia či seminár, našu akciu nevynímajúc, majú spolu s rozširovaním si vedomostí, aj ďalšie aspekty kultúrno-spoločenské. Zišli ste sa tu z rôznych oblastí Slovenska, rôzneho veku a pohlavia, rôznych záujmov a rôznych regiónov s diferencovanými ekonomickými možnosťami a krajovými zvyklosťami. Spája Vás však záujem o astronómiu – vedný odbor, ktorý v histórii ľudstva je jedným z najstarších a aj dnes, v dobe internetu, keď je všetko na webe, ponúka ľudstvu nové myšlienky a sebarealizáciu. Veď tajomstvá vesmíru sú takmer nevyčerpatelné, tak ako túžba ľudí po vedomostiach.

Verím, že výmena skúseností a poznatkov medzi Vami v tomto prekrásnom predzimnom tatranskom prostredí Vám prinesie nezabudnuteľné spomienky a obohatí váš život. A nielen

to. Verím, a som presvedčený, že získané poznatky pretavíte svojim známym a žiakom, aby aj oni spoznali krásu vesmíru a získali nové vedomosti. Keď Galileo objavil na povrchu Slnka tmavé miesta, dnes dobre známe slnečné škvrny, prišiel takmer o hlavu. Dnes, keď identifikujeme extrasolárne planéty, pozerame sa do vzdialenosti takmer 13,7 miliardy rokov – do času blízko zrodu nášho vesmíru, nikým to ani nepohne. A to vďaka pokroku, ku ktorému prispela aj astronómia.

Veľmi nás teší, že ste prijali našu výzvu a na tento seminár sa v hojnom počte prihlásili. Je to pre nás výzva, aby sme sa Vám naplno venovali. Zároveň cítime, že seminár v roku 2007 podľa mnohých ohlasov bol úspešný.

Vážené dámy, vážení páni!

Záverom svojho príhovoru Vám chcem zaželať veľmi príjemný pobyt nielen na Astronomickom ústave SAV, ale aj v našom Kongresovom centre ACADEMIA, kde sa uskutočňuje veľké množstvo významných vedeckých konferencií za účasti hostí z celého sveta. História oboch týchto lokalít sa začala písať v roku 1987 a 1989.

Želám Vám aj mnoho užitočných a plodných diskusií pri vzájomnej výmene poznatkov z vyučovania astronómie na školách, pri vedení astronomických krúžkov, či iných podobných záujmových združení alebo diskusiách všestranného záujmu.

Ďakujem Vám za pozornosť. Týmto pokladám náš seminár za otvorený.

Tatranská Lomnica, 5. december 2008

RNDr. Vojtech Rušin, DrSc., vedúci projektu APVV „Stretnutia s vesmírom“

Astronomický ústav SAV

059 60 Tatranská Lomnica